

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Bakalářské kombinované studium

2011–2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

David Quarda DiS.

Historie soudnictví a práva v Čechách

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. ET PhDr. René Petráš Ph.D.

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Studies

2011–2012

BACHELOR THESIS

David Quarda DiS.

History of the judiciary and law in the Czech
Republic

Praha 2012

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. ET PhDr. René Petráš, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 15.3. 2012

David Quarda DiS.

Poděkování

Chtěl bych poděkovat panu JUDr. ET PhDr. Renému Petrášovi, Ph.D., jako vedoucímu bakalářské práce za odborné vedení, pomoc a rady při zpracování této práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá historií hrdelního práva v Čechách raného novověku po současnost. Především je zaměřena na rozdíly v zákonech a výkonem či procesech soudních. Dále práce pojednává o problematice trestu smrti, jeho provádění se zaměřením na historii ve věznici Praha-Pankrác.

Klíčové pojmy:

Nařízení, Pankrácká věznice, právo útrpné, procesy, soudnictví, trestní právo, trest smrti, zákony.

Annotation

This thesis deals with the history of capital punishment in early modern Bohemia to the present. Mainly focuses on the differences in laws and enforcement and judicial processes. Further lever deals with problems of the death penalty, its implementation, focusing on the history of the Prague-Pankrac prison.

Key words:

Regulation, prison, torture law, processes, justice, criminal law, death penalty laws.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. Hrdelní soudnictví raného novověku.....	10
1.1 Vývoj hrdelní jurisdikce našich měst	13
1.2 Vývoj po bitvě na Bílé hoře.....	14
1.3 Vývoj soudnictví a práva po roce 1918 po současnost.....	18
2. Knihy a zápisky písařů	22
3. Kriminalita a její postih.....	23
3.1 Útrpné výslechy.....	25
3.2 Čarodějnické procesy.....	26
4. Hrdelního tresty a popravu	28
5. Trestní právo	30
6. Popravčí v Čechách	33
7. Pankrácká věznice.....	37
7.1 I.C.K. mužská trestnice v roce 1889.....	37
7.2 Pankrácká popraviště.....	42
7.3 Popravené významné osoby.....	43
ZÁVĚR.....	46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	47
SEZNAM TABULEK	49
SEZNAM PŘÍLOH.....	50

ÚVOD

Jako téma bakalářské práce je hrdelní soudnictví a právo v Čechách. Téma je velice zajímavé, obsáhlé mě osobně dost blízké, neboť již několik let pracuji ve Vazební věznici Praha-Pankrác, která má na starosti několik pražských soudů a proslula vykonáváním hrdelního trestu, jak oběšením v minulosti tak po roce 1945, tak za okupace popravami gilotinou.

Bakalářská práce se věnuje v úvodu historii hrdelního práva a trestu smrti v Čechách. Již od nepaměti je lidstvo provázeno kriminalitou. Člověk je její nedílnou součástí. Právě činnost člověka provádějícího krádeže, přečiny a vraždy vedla společnost k zamyšlení a počala tyto delikty tvrdě postihovat. Výše trestu nemohla být vždy ponechána jen na rozhodnutí panovníka, ale musela vycházet z určitého psaného zákona, který určoval výši trestu či přestupku. Ne vždy byl postih spravedlivý, neboť soud často byl ovlivňován politickou situací země či panovníka.

V kapitolách se zaměřuje na vývoj soudnictví a práva po současnost. Především na období raného novověku, kdy určení výše trestu již bylo na uvážení soudců, dle platných zákonů či nařízení. Určení výše trestu se stále důkladněji zabývá soud a jejím cílem je čerpat, jak z pramenů práva, tak i z historie, kultury či života člověka. Závěrem práce navazuje na historii věznic Pankrác, kde byl vykonáván trest smrti oběšením, gilotinou a také zastřelením od vzniku samostatného Československa od roku 1918 až do pádu komunismu v roce 1989, kdy byl následně v Pankrácké věznici zrušen trest smrti. Zrušením trestu smrti se uzavírá jedna kapitola trestního práva, která se zabývala právě touto otázkou: Jak odsoudit a také jakým způsobem vykonat popravu.

Ve své bakalářské práci se zabývám postupy soudními od raného novověku po současnost. Vycházel jsem a čerpal z nejrůznějších zdrojů, především z dostupné literatury a zejména z historické literatury, časopisů, Českého vězeňství a z internetových zdrojů. Také jsem využil poznatky pracovníka Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR PhDr. Aleše Kýry,

který vede Kabinet dokumentace a historie Generálního ředitelství vězeňské služby České republiky a stará se o Památník, který se nachází ve Vazební věznici Praha-Pankrác v bývalé tzv. sekýrárně, jež je dnes pietním místem.

1. HRDELNÍ SOUDNICTVÍ RANÉHO NOVOVĚKU

České hrdelní soudnictví prošlo ve středověku a v raném novověku několika vývojovými etapami v závislosti na ekonomické a politické situaci, směřovalo od obyčejného práva k obecným právním normám. Šlechtici příslušeli před zemský soud, jehož počátky spadají do druhé poloviny 13. století. Tento soud rozhodoval v záležitostech svobodných statků i trestních. Předsedal mu panovník v jeho nepřítomnosti nejvyšší purkrabí, jednání bylo ústní a řídil je nejvyšší sudí, sbor přísedících tvořilo dvanáct pánů a osm rytířů. V procesech se uplatňovalo specifické české právo, tzv. nálezové nebo obyčejové. To znamená, že rozsudky vyhlášovaly „*nalezením práva*“, takže se vynesený nález stával podkladem, pro pozdější rozhodnutí. Obyčejové právo se muselo udržovat ústní tradicí, ostatně nebylo to jinak možné, neboť naše společnost byla tehdy naprostou převahou negramotná. Znalost písma a schopnost poučit se v literatuře byla výsadou jen mála vyvolených.

Znalost obyčejového práva se předávala z generace na generaci. Jakožto i ostatním pravidlům společenského chování od svých rodičů a dědů. Byly v obyčejovém právu vychovány, bylo jim vštěpováno od útlého věku. Synové velmožů se záhy po boku svých otců účastnili soudních shromáždění, učili se v praxi poznávat život práva.¹ Právě proto se právní obyčej nemohly často měnit, neboť každý zásah do tradičního systému otřásl podstatu jeho existence, jeho znalosti ve společnosti. Právu obyčejovému byla ponechána úprava stíhání „*crimen laese majestatis*“, až do čtyřicátých let 16. století., kdy teprve porážka Ferdinandem I. vedla k zakotvení deliktu v zemských zemích.² Teprve v 16. století došlo ke kodifikaci šlechtického práva. Na jejím počátku stojí Vladislavské zřízení zemské, ale vedle něj stále platí starobylé právní obyčej a nálezy.³ Roku 1337 vydal král Jan Lucemburský několik listin, v nichž přiznával městům hrdelní pravomoc, s výjimkou některých trestních

¹ MONESTER, M. *Historie trestu smrti*, ISBN-80-86182-05-3, vydání Praha: Rybka, 2001. s.339

² MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání Praha Polygrafia:1979. ISBN 60-014-79, s. 56.

³ FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání. Praha: Rybka, Praha1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 24

zločinů. Odvolání od těchto trestních soudů však nechal směřovat rovnou k sobě. Měštům připadlo stíhání deliktů, které se netýkaly ani církevní ani světské vrchnosti, protože šlechtici spadali pod trestněprávní pravomoc zemských a komorních soudů, delikty duchovních byly řešeny u konzistorních soudů a delikty obyvatel se zvláštními právy byly řešeny u speciálních tribunálů.⁴

Kodifikace zemského práva slavila úspěch až na sklonku patnáctého století. V té době již šlechta ovládala veškeré správní instituce a usilovala o právní zajištění své moci. Zemská zřízení, v nichž se odrážela politická situace doby, byla vydávána pak v letech 1530, 1549 a 1564. Zemský soud byl do 17. století první i poslední instancí, proti jeho výroku neexistovala možnost odvolání. Proces měl obžalovací charakter, proto nebyla běžně užívaná tortura, jako prostředek důkazů. Panovník sám mohl právem vymáhání peněžitých pokut obdarovat některé soukromé osoby. Ty pak mohli zločince pronásledovat. Rozhodnutí o osudu obžalovaného náleželo soukromým osobám nebo žalobcům, kteří dosáhli odsouzení obviněného. Samozřejmě, v tomto rozhodnutí nemohli prosadit, jaký trest chtěli. Pokud byl trest přehnaný, dostala se ke slovu státní autorita. Zločinec dodaný do vězení, pokud nebyl do 14-ti dnů obviněn, musel být propuštěn. Výdaje za věznění poddaného i jeho případnou popravu hradila jeho vrchnost, jinak byl rovněž propuštěn.⁵ Šlechtici byli mučeni jen výjimečně, většinou z důvodu politických.

V roce 1627 je vydáno zřízení zemské jež zemský soud ztrácí svou moc a stává se královskou institucí. Zemský soud již nemohl volně nalézat právo v každém jednotlivém případě, musel se řídit vydanými právními normami. Nově byla formulována zásada inkviziční. Vzhledem k tomu, že záhy ovládla zemský soud šlechta a král na něm vystupoval jen jako první mezi rovnými, vznikl z panovníkovy iniciativy koncem 14. století komorní soud. Předsedal mu nejvyšší hofmistr, sbor přísedících tvořilo osm pánů a čtyři rytíři. I tento soud se brzy ocitá v rukou šlechty. V 16. století dochází k zúžení komorních

⁴ FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha 1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 21

⁵ MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání Praha Polygrafia: 1979. ISBN 60-014-79, s.15-16.

soudů na základě ustanovení zemského zřízení a sněmovních usnesení. I po sloučení s hejtmanskými soudy jeho význam klesá po zřízení apelačních tribunálu. Panovníkova hrdelně právní pravomoc byla přenesena na královská města a pozemkové vrchnosti.⁶ Malý (1979,s.58) říká: „trestní ochranou panovníka úzce souvisí i právní předpisy zaručující šlechtě jeho nerušenou volbu. Základem těchto předpisů byly články 413 a 414 VZZ, které obsahovaly základní záruky výkonu politického vlivu šlechty, kterou volba krále byla“.⁷

Článek 413 VZZ⁸ zakotvuje s odvoláním na starodávné obyčejové právo a svobodu království českého, právo stavů na svobodnou volbu krále ve třech skutkových podstatách. Nejprve zavazuje nejvyššího purkrabího k tomu, aby při volbě českého krále přísahal, že tvořenému králi vydá bez odporu pražský hrad, symbol královské moci, sídlo českých králů, centrum říše a místo korunovace. A tak, při celkovém posouzení celého textu článek 413 VZZ se ukazuje, že závazek předání pražského hradu je vlastně závazek k předání moci.

Článek 414 VZZ pak chrání právo českých stavů na svobodnou volbu panovníka před zahraniční intervencí a zavazuje stavy postavit se na odpor případnému uchvatiteli trůnu, a to pod sankcí, kterou zavádí čl. 413. Později v roce 1549 bylo toto ustanovení zařazeno do čela kapitol. O obhajobě země a práva a nabylo širšího významu. Trestem na dvě poslední skutkové podstaty je nejvyšší kumulace trestního postihu, jaký v právu stavovském nalezneme: trest smrti, konfiskace, majetku, ztráta cti a vyhnanství.⁹

⁶ MONESTER, M. *Historie trestu smrti*, vydání Praha: Rybka, 2001. ISBN-80-86182-05-3, s.339

⁷ MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání Praha Polygrafia:1979. ISBN 60-014-79, s.58

⁸ VZZ-Vladislavské zřízení zemské

⁹ Tamtéž, s.59

1.1 Vývoj hrdelní jurisdikce našich měst

Jak v královských tak i poddanských městech byla představitelem hrdelní jurisdikce městská rada, která se v této oblasti své činnosti řídila jak obecnými právními předpisy, tak i vrchnostenskými pokyny a instrukcemi. Rada vystupovala, jako celek na počátku soudního procesu a v jeho závěru. K výsledku byli delegováni jen někteří její členové společně s rychtářem, jež během času získali cenné zkušenosti. Ti pak výrazně ovlivňovali vynesení rozsudku, jehož jednání se v poddanských městech zpravidla účastnil zástupce vrchnosti. Kodifikace městského práva vycházelo z privilegií vydaných zakladateli měst. Tato výsada obsahovala ekonomické a správní nařízení. Vedle toho bylo tvořeno statutárním právem. Do našeho prostoru pronikla s německými osídlenci a jejich vyspělejším právem.

V roce 1523 dochází k přepracování a úpravě právních knih brněnským písařem Janem a roku 1534 pořídil „*Práva městská*“, i když toto dílo nebylo oficiálně přijato, v řadě měst se užívalo. Nový zákon vytvořil na základě Starého města pražského jeho kancléř Pavel Kristián z Koldína. Tiskem vyšel v roce 1579, jako „*Práva městská království Českého*“. Vzápětí je potvrdil panovník a apelační soud je považoval za závazný. Některá ustanovení platila až do roku 1811. Celý průběh trestního řízení zaznamenával městský písař, který vedl písemnou agendu hrdelního soudnictví. Do radního protokolu zapisoval žaloby a relace o trestných činech, vyřizoval korespondenci rady ve vězňených záležitostech, ve vězení a v mučírně zapisoval výsledky delikventů, stylizoval jejich supliky a reversy. Zachycoval i průběh i případné exekuce. Samostatné písaře takzvané krevní písaře měla jen některá města. Důležitou roli v hrdelním soudnictví měl městský rychtář, protože ohledával místa trestných činů, sledoval, zajišťoval provinilce a byl zodpovědný, za jejich věznění. Účastnil se také výsledků a případných exekucí. Ze své funkce rychtáře byl oprávněn soudit či rozhodnout ve sporech či soudit sám drobné

žaloby. Jeho podřízeným je biřic jež vykonával funkci hospodáře, posla a staral se o vězně.¹⁰

Monestier (2001, s.342) říká: „Vývoj městských soudů významně ovlivnil rozvoj vrchnostenského soudnictví nad poddanými. Jurisdikci vykonával v této oblasti majitel panství a jeho úředníci. Před soud se dostávali i cizo-panští poddaní, pokud v teritoriálním obvodu soudu spáchali své delikty nebo v něm byl zatknut“.¹¹ Ty vrchnosti, které neměly na svých statcích hrdelní soudy využily možnosti stíhání v blízkých královských či poddanských městech, kam své delikventy dodávaly.¹² V právu městském se ochrana i odpovědnost členů městské rady a úředníku městské rady vyvinula v úzké souvislosti s jejich funkcemi policejními, tj. právě v té oblasti jejich činnosti, kde se i oni nejvíce setkávali s feudální veřejností a kde také možnost konfliktu byla co největší. Současně pak právo mělo zaručovat i jejich objektivnost. Urážky městských soudů znalo již starší právo městské, které v mnohých ohledech ovlivňuje i definitivní zakotvení této problematiky v zákoníku Koldínově. Pokutou byly trestány také vzájemné urážky soudců a neochota soudit ve stanoveném čase. Za urážku se považuje i napadení soudních nálezů-jeho zhanění. Pokud by byl později uznán, za „spravedlivý“. Právní odpovědnost soudců byla doplněna i odpovědností rychtářů, kteří odpovídali za vězně. Přitom se od rychtáře vyžadovala přísaha, kterou se stával úřední osobou a jeho pravomoc, však často překračovala i rámeček města. Jeho povinností však bylo vězni neumožnit útěk.¹³

1.2 Vývoj po bitvě na Bílé hoře

Již předbělohorské právo zná okolnosti polehčující i přitěžující. Přitěžující okolností může být objekt trestného činu: proti pánu, rodičům, správci. Přitěžující může být i místo jako např. radnice, lázně, kostel a jiná „vejsadní“ místa. Stejně tak i čas měl vliv na výši trestu. Daleko přísněji byl

¹⁰ MONESTER, M. *Historie trestu smrti*, vydání Rybka, Praha 2001. ISBN-80-86182-05-3, s.341

¹¹ Tamtéž, s.342

¹² FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha 1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 21

¹³ MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání. Praha: Polygrafie, 1979. ISBN 60-014-79, s.69-70.

trestán čin spáchaný v noci než ve dne. Přitěžující okolností také byla „nezachovalost“ pachatele. Malý (1979,s.21) říká: „Pokud byl pachatel z osob nepoctivých, byl mu například trest stětím zpřísněn na vpletení do kola“. Naopak polehčující okolností je městskému právu logicky zachovalost. Zachovalost mohla dokonce oprostít obžalovaného od obvinění, i když ten který obvinil „na tom zemřel“a sám byl nezachovalý.¹⁴

Po bitvě pobělohorské dochází ke stagnaci hrdelních soudů, což se projevilo jejich úbytkem. Od druhé poloviny 17. století začíná rozvoj apelačních tribunálů. Ten potvrzoval a revidoval rozsudky městských soudů, rozhodoval ve všech důležitých věcech a kriminálních procesech.¹⁵

Apelační soud jednal na základě písemných sdělení, proto se trestní řízení prodlužovalo a tím i prodražovalo. Tato nová součinnost soudů se odrazila i ve struktuře smolných knih, jež se staly z diplomatického hlediska vlastně jen registry kopií. Krajský hejtman a jeho zesíleným vlivem dochází ke konci 17. století ke změnám. Hejtman dohlíží na bezpečnost, stíhá vrahy a zloděje, kočovné Rómy, organizuje policejní akce.¹⁶

V roce 1707 byl vyhlášen „*Hrdelní řád Josefa*“. Podle kterého měly nadále působit pouze ty hrdelní soudy, jež doposud vykonávaly svou činnost na základě zvláštního privilegia, či starého obyčeje. Základním úkolem těchto soudů bylo stíhání delikventů, tedy zatýkání, vyšetřování podezřelých.¹⁷

Každý hrdelní soud měl mít svého předsedu a alespoň devět přisedících znalých hrdelního řádu a schopných soudit objektivně a spravedlivě. Hrdelní řád Josefa I. Měl ovšem jen podpůrný charakter, nenahradil právní normy. V první polovině 18. století dochází k reorganizaci řádu, neboť ze zásady je nemohla plnit. Dne 15. července je vyhlášena a 19. srpna 1765 publikován nový řád. Na jejím základě dochází k snížení počtu hrdelních soudů. V rámci josefínských reforem byla provedena další reforma a koncem 18. století

¹⁴ Tamtéž, s. 21.

¹⁵ FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 33

¹⁶ Tamtéž, str.34

¹⁷ MONESTER, M. *Historie trestu smrti*, vydání Praha: Rybka, 2001. ISBN-80-86182-05-3, s.254

existovalo v Čechách jen 19 hrdelních soudů. Také na Moravě dochází k restrikci, kterou přežilo jen třináct soudů.¹⁸

Trestní normy obsažené v Kodínově zákoníku městských práv zůstaly prakticky v platnost až do trestního zákoníku tereziánského, kdy byl vydán trestní zákoník rakouský.¹⁹

Dne 7. května 1772 vyhlásilo České gubernium patent císařovny Marie Terezie, jímž nařídila, aby byli sníženi lidé, jakmile přestanou provozovat své řemeslo, považováni za rovnocenné ostatním obyvatelům. To byl ovšem program na léta, vžitě vztahy nebylo možno náhle změnit. Na sklonku šedesátých let byl vydán hrdelní řád Marie Terezie „*Constituto criminalis Theresiana*“ jímž kulminuje vývoj hrdelního soudnictví. I tato forma právní byla zastaralá, již v době vzniku, protože zachovávala útrpné výslechy i kruté tresty. Do tortury se pokusila vnést systém utříděním jejích stupňů, popisem aplikace i zobrazení mučicích nástrojů v příslušných rozměrech. Skutečným pokrokem je v duchu osvícenského absolutismu teprve Všeobecný zákon o zločinech a trestech císaře Josefa II. Z roku 1787. I když z feudálních trestů zachoval bití a vypalování cejchů, vycházel ze zásady úměrnosti mezi společenskou nebezpečností trestného činu a přísností trestu, který nemá již charakter pomsty, nýbrž má sloužit k převýchově pachatele.²⁰

Zákon zrušil v řádném řízení trest smrti a omezil jeho užití jen na výjimečný stav. Rušení náboženství či manželská nevěra byla nově zařazena mezi soukromé žalobní delikty. Soudci našli v tomto zákoníku soubor trestných činů kriminálních a politických. Současně zde byly poprvé formulovány základní zásady – žádný zločin bez zákona a žádný trest bez zákona.²¹

Trest smrti byl obnoven roku 1795 pro velezradu a pokus o ní. Západoholičský trestní zákoník, který byl roku 1803 zaveden i v ostatních částech monarchie kromě Uher. Česky vyšel ve Vídni 9. roku 1804 pod názvem „*Kniha práv*“ nad příčinami hrdelními a těžkými řádu městského přestupky.

¹⁸Tamtéž, s.342

¹⁹FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 21

²⁰FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 34

²¹Tamtéž, s. 31

Navázala na josefinský zákoník a ukončila dlouhou éru krutých feudálních trestů, sama se stala základem pozdějších trestných zákonů. Delikty byly rozděleny na zločiny a přestupky.²²

Zločiny se trestaly buď smrtí, nebo žalářem. Ten byl buď doživotní, nebo dočasný, od šesti měsíců do dvaceti let. Členil se na tři stupně, na žalář, těžký a nejtěžší žalář. Tento trest mohl být zostřen nucenými pracemi, vystavením na pranýři, bitím holí nebo metlou, postem a vypovězením po propuštění. Pachatele přestupků čekala peněžitá pokuta, propadnutí zboží, ztráta práv bití, vypovězení z jiného místa země. Trest se ukládal na dobu od čtyřadvaceti hodin do šesti měsíců. Hospodářská a sociální krize čtyřicátých let vyvrcholila i v naší české zemi roku 1848 buržoazní revolucí, kterou uspil ohlas zpráv o revolučním hnutí v Itálii, Německu i Francii. Cílem revoluce je odstranění feudálních přežitků a příprava optimálních podmínek pro rozvoj kapitalismu. Zaniká pravomoc patrimoniálních úřadů, které v první instanci vykonává apolitickou, justiční a finanční správu. Francek (199, s.61) říká: „Základem novodobého soudnictví, jehož orgány zahájily slavnostně své působení 1. července 1850, se stalo císařské nařízení ze 14. června 1849. Nejnižší jednotkou byly okresní soudy činné jako samosoudy v čele okresním soudcem. V létech 1850 až 1855 se dělily podle rozlohy a počtu obyvatel do tří tříd. Okresní soud první třídy byly sborovými soudy a měly pravomoc v řízení o zločinech a přečinech okresních soudů“.²³

Omezovaly se jen na přípravné řízení, pokud šlo o delikty přikázané porotním soudcům.²⁴ Tyto soudy nebyly odvolací instancí ostatních soudů. V roce 1855 se okresní soudy změnilly na vyšetřovací soudy pro zločiny a přečiny, které se zabývají pouze vyšetřováním. Rozhodovaly o všech zločinech i přečinech evidovaných v trestním zákoně. Apelační soudy se změnilly ve vrchní soudy v Čechách v Praze a na Moravě Brno, byly sborovými soudy druhé stolice. Tyto soudy řešily chyby okresních sborových soudů. Nejvyšší soudní a kasační dvůr ve Vídni byl poslední instancí. Nový trestní řád v roce

²² Tamtéž, s.35

²³ FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 61

²⁴ Tamtéž,, s. 62

1873 je zrušil a okresní soudy pověřil stíháním přestupků. Vývojem veřejné správy a vznikem prosincové ústavy v roce 1867, dochází k definitivnímu oddělení soudnictví od politické správy. A osamostatnění okresních soudů. Tato reforma přežila Rakousko-Uhersko a později byla převzata československým státem.

V 19. století je zřízeno státní zastupitelství. Tím došlo k částečnému oživení obžalovací zásady místo dřívější vyhledávací, kdy byla obžaloba i rozhodování o ní v rukou jediné osoby, totiž trestního soudce. Na scéně naší justice se objevuje nový činitel žalobce. V roce 1873 byl vydán zákon proti zahalečům a tulákům č. 108 ř. z., který zavedl policejní dohled i na propuštěné vězně. V roce 1885 byly uzákoněny donucovací pracovní č. 90 ř. z., o propuštění trestanců na tři roky. Trest smrti se ukládal jen za velezrady, veřejné násilí, za zločiny dokonalé vraždy atd.

Tyto delikty rozšířil zákon č. 134/1885 ř. z., tento trest se prováděl oběšením, v době stanného práva přicházelo v úvahu zastřelení. Popravy se uskutečňovaly v sídlech krajských soudů například v Praze na Karlově náměstí nebo v Plzni. Od poloviny šedesátých let je popravčím pro obvod vrchního zemského soudu v Čechách Jan Piperger.²⁵

1.3 Vývoj soudnictví a práva po roce 1918 po současnost

Dnem vznikem Československé republiky je 28. října 1918. Národní výbory se ujímají moci a vydávají první zákon tzv. recepční. Veškeré další zákony jak zemské tak říšské zůstávají platné. Národní výbory prozatím vykonávají funkci dočasné vlády. V roce 1920 v čele s Prezidentem ČSR T. G. Masarykem je přijata prozatímní ústava: č.121/Sb. Demokratické zásady soudnictví jsou uzákoněny v hlavě čtvrté. Struktura soudu se nijak nezměnila. Základní jednotkou je okresní soud, sborový soud první stolice byly nadále krajské soudy. Organizace soudů byla sjednocena v roce 1928 č. 201., Sb. Zákonem č. 48/1931 Sb. O trestním soudnictví nad mládeží byly vytvořeny soudy mládeže. Tento zákon konstatoval, že dospělí do 14 let nemají trestní odpovědnost. Zvláštní charakter měl i státní soud zřízený od března 1923. Řešil

²⁵ Tamtéž, s.67

trestné činy vymezené na ochranu republiky. Úřad generální prokuratury působil u Nejvyššího soudu, nižší složky pracovaly u vrchních a krajských.

V roce 1923 je velice diskutovanou otázkou trest smrti v obsáhlé anketě se jí zúčastňují 350 představitelů veřejného života. Prezident udělil stovky milostí, ale v případě brutálních vražd však souhlasil s trestem smrti. Kat Leopold Wohlschlager popravuje na odsouzenec na Karlově náměstí v Praze a od roku 1926 v pankrácké věznici v Praze. V květnu 1936 byl vydán zákon č. 91, Sb. O ukládání trestu smrti a doživotních trestech. Stanovil, že místo trestu smrti je možno uložit trest těžkého žaláře doživotního. V březnu 1939 obsadila německá vojska území Čech a Moravy, je vytvořen Protektorát Čechy a Morava. V letech 1939- 1945 působily v českých zemích dva právní systémy německý a protektorátní. Trestní sazby byly velice přísně. Protektorátní trestní právo ovlivňovalo především německý trestní zákoník a rozhodnutí říšské vlády. V čele stál říšský protektor, jež ve svých rukou měl absolutní moc nad okupačním územím.²⁶

Devatenáctého července roku 1945 podepsal prezident republiky tzv. „*velký retribuční dekret*“ č. 16/Sb. Tento dekret rozdělil nepromlčitelné trestné činy na zločiny proti státu, osobám majetku a udavačství. Postih se uskutečnil dle zákona č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky a trestního zákona z roku 1852.²⁷ Zákon z 24. ledna 1946 upravuje velký retribuční dekret, jenž umožňoval odložení trestu smrti v případě veřejného zájmu. Dekretem č. č. 126/1649 Sb., se zřizovaly ve věznicích krajských soudů a v trestních ústavech zvláštní trestné oddíly k provádění a obnově hospodářského života. Trestanci neměli nárok na odměnu, za práci, jejich odměna připadla státu. Tyto tábory byly předzvěstí budoucích nucených táborů. Na základě retribučních dekretů č. 16/1945 vznikly v sídlech mimořádné lidové soudy. Svou pravomoc vykonávaly v pětičlenných senátech složených z předsedy a čtyř soudců z lidu. Veřejné žalobce jmenovala vláda nebo její ministr spravedlnosti. Národní soudy byly určeny pro osoby české národnosti. Její zřízení prosadila komunistická strana.

²⁶ FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha 1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 76

²⁷ Tamtéž, s.83

Od roku 1949 přebírají řádné soudy stíhání kolaborantů a zrádců. Z důvodu byl přijat nový zákon, neboť trestní právo stále vycházely z trestního práva Rakousko-Uherska. Byl přijat zákon o trestní ochraně podniků a černém obchodě, přechodu přes hranice.

Únorovým převratem se nastolil čtyřicet let totalitní systém. Jeho principy zakotvila nová Ústava č. 150/1948 Sb. V článku XI. o nezávislém výkonu soudcovské moci a v sedmé kapitole o soudech. Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudu. Další změny u soudů se uskutečnily federalizací a změnou Ústavy č. 155/1966 Sb., že síť soudů tvoří nejvyšší soud ČSSR, nejvyšší soud SSR, krajské, okresní a vojenské. Okresní soudy byly prvoinstanční.²⁸ Po roce 1990 byl zákonem č. 174/1990 Sb. trest smrti zrušen a v roce 1991 byl ústavně zcela a výslovně zakázán.

Na základě soudobého soudnictví je Ústava České republiky z 16. prosince 1992 č. 1/1993 Sb., soudní moc vykonávají nezávislé soudy, soudci jsou nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Tento systém je platný po současnost.²⁹

²⁸ Tamtéž, s.87

²⁹ FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha1999. ISBN 80-86182-91-6, s.67

Tresty smrti vykonané v Česku od 1945 do 1989

Rok	Vražda	Podle retribučních dekretů	Za velezradu	Souběh velezrady a vyzvědačství	Souběh velezrady a vraždy	Ostatní trestné činy
1945		98				
1946		361				
1947	2	258				1
1948		20				3
1949	8	1	11	8	3	
1950	6		18	23	10	1
1951	4		26	16	10	3
1952	9		9	28	16	2
1953	21		9	5	11	1
1954	13		4	4	4	
1955	6		2	4	3	
1956	8					
1957	5			2		
1958	13	1	2			
1959	6		1			1
1960	6		1			
1961	6					
1962	10					
1963	7					
1964	7					
1965	4					
1966	8					
1967	4					
1968						
1969						
1970						
1971	1					
1972	5					
1973	3					
1974	1					
1975	5					
1976	1					
1977						
1978	1					
1979	3					1
1980	4					
1981						
1982	2					
1983	3					
1984	1					
1985	5					
1986	3					
1987	1					
1988						
1989	2					
Celkem	194	739	83	90	57	13

Zdroj: Monestier, Martin. *Historie trestu smrti*, 2001, s. 374

2. KNIHY A ZÁPISKY PÍSAŘŮ

Z činnosti hrdelních soudů vzešly mnohé smolné knihy například černé, krevní, registru tajemství lotrovského, do nichž se zapisovalo útrpné výsledky, ale i soukromoprávní zápisky „*lidí snižených*“ tj. kata a jeho rodiny. Cenným pramenem hrdelního soudnictví jsou radní protokoly, jejich zápisky doplňují a do jisté míry obohacují údaje smolných knih. Podobné zápisy obsahují také rychtářské protokoly. Jsou to knihy městské správy a její korespondenci. Tyto smolné spisy bývají zaznamenány, jako koncepty v registrech u adresátů v kopiářích, případně se dochovaly jako aktový materiál. Jejím společným rysem je, že organicky souvisejí s agendou městského soudu a proto bývají dochovány v jeho registratuře.³⁰

V 15. století převážila sněmovní usnesení, která se zapisovala do zemských desek. Malý (1979, s.49) říká: „praxe 15. století dokazuje, že toto usnesení bylo základem zákazů, které případ od případu byly vydávány českými panovníky s cílem zabránit obyvatelům království, aby sloužili nepřátelům země, kdy připomíná starý náleží, kterým je zakázáno odcházet do cizích služeb bez vůle krále a u poddaných i vrchností“.³¹ Navíc se vydávala i tiskem. Zemské desky jsou veřejné právní knihy. Vznikají v druhé polovině 13. století v souvislosti s rozvojem zemského soudu. Zpočátku to byly knihy protokolní určené pro záznam průběhu soudního řízení, brzy však sloužily k zápisům o dispozicích svobodnými statky. Zemské desky byly vedeny v dvojlistech, jež se vázaly v knihy. Jejich vývoj přerušil velký požár Pražského hradu v roce 1541. Poněvadž nebyly rozlišovány zápisy civilního a trestního práva, nalezneme i v trhovách knihách zápisy sněmovních usnesení, zemských privilegií. Zemské desky jsou prvořadým pramenem nejen pro dějiny práva.³²

³⁰MONESTER, M. *Historie trestu smrti*, vydání Praha: Rybka, 2001. ISBN-80-86182-05-3, s.341

³¹MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání Praha Polygrafia:1979. ISBN 60-014-79, s.49

³²FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha1999. ISBN 80-86182-91-6, s.98

³² <http://rejnock.webnode.cz/news/historie-trestu-smrti-tortury-od-nejstarsich-dob-po-dnes/>

3. KRIMINALITA A JEJÍ POSTIH

Trestní ochrana vlastnictví představuje klíčovou otázku trestního práva. Jde o ochranu ekonomické základny společnosti, ekonomického základu panství vládnoucích tříd, na kterém je založena a vybudována jejich politická moc. Usvědčený pachatel moci stejně jako odboje právu byl trestán na hrdle. Za porušení práva a toho se mohl dopustit stejně tak lupič jako vlastník. Původně starší právo detailně nerozlišovalo mezi jednotlivými útoky proti feudálnímu vlastnictví, které neohrožovaly jeho podstatu. Tak již „*Řád práva zemského*“ uvádí procesní postup při púhonu³³ za škody.³⁴ Ublížení na zdraví, či zmrzačení člověka patřilo v českém právu mezi delikty, které byly právem stíhány. Toto nazírání na ublížení je v právu městském pod vlivem práva římského.

Důležité místo v soudním řízení bylo dokazování. Nejběžnějším důkazem bylo svědectví osob, jako důkaz byl rovněž připouštěn znalecký posudek lékařů, ranhojičů, a to zejména když zranění vedlo ke smrti napadeného. U Bricího³⁵, je nepochybně podle starší úpravy za úmyslné zranění ukládána pokuta městskými soudy, zatímco při poranění neúmyslném byly strany odkazovány vzájemnou dohodou. Jestliže soudy nemohly zjistit, kdo dal k útoku příčinu, uchylovaly se k praktické konstrukci. Delikty proti životu patřily ve stavovském právu mezi nejtěžší trestné činy.³⁶

V 16. století se však začíná uplatňovat názor, že potrestání pachatele přestává být soukromou záležitostí příbuzných, začíná se prosazovat společenský takzvaně „státní zájem“ postihu pachatele. Trestnost usmrcení byla původně záležitost výhradně jen krevní msty rodové. Již právo městské rozlišovalo mezi mordem a vraždou. V úpravě trestního stíhání usmrcení, která svou pestrostí i početností přesvědčuje, že právě tento druh delikvence byl v době městského práva velmi aktuální.³⁷ Vězení se užívalo zpočátku pouze

³³ Písemná formulace žalobního nároku

³⁴ MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání Praha Polygrafia:1979. ISBN 60-014-79, s.117

³⁵ Starší úprava převzatého návrhu Brikcího z Licka, Práva městská.

³⁶ Tamtéž, s.166

³⁷ Tamtéž, s.172-5.

jako zajišťovací vazby k zabezpečení delikventa v trestním řízení pro rozsudek a exekuci. Teprve po vyřešení otázky úhrady nákladů sloužilo vězení k výkonu trestu. Šlechtická vězení se nacházela na hradech a zámcích. V Černé věži Pražského hradu byly umíst'ovány většinou dlužníci, v Daliborce pak pachatelé závažnějších trestních činů. Politicky nebezpečné osoby dával panovník uvěznit na některém ze svých hradů - nejznámější vězení - brněnský Špilberk. Měšťanské vězení bylo zřízeno na radnici nebo v městské věži pro dlužníky, šatlava byla vybavena nástroji k zostření vazby pouta, klády. Nebezpeční vězni byli soustřeďováni v nejtěžším vězení v podzemí, sklepení radnice. V rezidenčních městech mohl být provinilec uvězněn v hradech a zámcích. Součástí vězení bývaly mučírny.³⁸

Běžné byly i tresty bití, mrskání a zmrzačující tresty, jako například utětí ruky, utětí palce, či vytržení jazyka. Také tresty zneuct'ující, jako vystavení na pranýři nebo u vchodu kostela, nebylo trestem výjimečným.³⁹ Trestem také bylo prohlášení za psance, nebo vyhnání z města, což bylo častým trestem, za přečiny charakteru politického. Pokud se odsouzený vrátil zpět do města, byl často postižen trestem smrti. Až do 17. století byla jedním z možných trestů i konfiskace majetku, v tomto ohledu je ale na rozdíl od práva stavovského městské právo zdrženlivější.

Katovny - stavěly se mimo města nebo na jejich okrajích v zastrčených uličkách, někdy jako součásti hradeb Děčín, Hranice, Jihlava, Strážnice, Třeboň aj.. Do dnešní doby se nedochovaly, neboť byly přestavěny.

Pranýř - stávaly na náměstích před radnicemi na frekventovaných místech, v 18. století některé z nich ustoupil mariánským sloupům, všeobecně byly likvidovány v rámci josefínských reforem. Zahanbujícími tresty u pranýře bylo obvykle doprovázeno podmíněčné odsouzení k trestu smrti.⁴⁰ Odsouzenec zde stával s potupnou maskou, nákrčníkem či obojkem s hruškou v ústech, někdy s ukradenou věcí nebo zavěšenou cedulkou s popisem činu. Poté býval vymrskán z města metlou.

³⁸ <http://rejnock.webnode.cz/news/historie-trestu-smrti-tortury-od-nejstarsich-dob-po-dnes/>

³⁹ MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání Praha Polygrafia:1979. ISBN 60-014-79, s.29-33

⁴⁰ <http://rejnock.webnode.cz/news/historie-trestu-smrti-tortury-od-nejstarsich-dob-po-dnes/>

Popraviště - byla zřizována nedaleko měst, která byla pověřena výkonem hrdelního práva, většinou na rozcestích a návrších. Některá města měla několik popravních míst šibenice, stínadla. Popravovalo se i na náměstí u pranýře, jen zřídka v areálu radnice, výjimečně pak v místech, kde delikvent spáchal trestný čin. Popravy byly veřejné, měly zastrašovací charakter.

Šibenice - bývaly obvykle zděné stavby s dveřmi a vysokou podezdívkou, ze které se zvedaly sloupy spojené trámy. Vnitřní prostor sloužil jako pohřebiště popravených.⁴¹

3.1 Útrpné výsledky

Průběh útrpných výsledků nebyl v našich zemích po léta jednotný. Teprve hrdelní řád Josefa I. definoval na počátku 18. století povolené způsoby mučení, které seřadil od lehčích k těžším stupňům. Prvním stupněm byla vazba čili šněrování rukou. Kat působil bolest utahováním šňůry omotané kolem předloktí. Bolestivější bylo již přiložení palečnic - tento nástroj tvořila dvě až tři plochá, mírně prohnutá železa o délce do 20 cm, šířce do 3 cm a síle asi 1 cm s vnitřními jehlancovitými výčnělky či rýhováním a bočními šrouby. Podobný princip měla i tzv. španělská bota - nástroj používaný k drcení nohou. Byla to dvě železa zaoblená do tvaru lýtek o délce do 30 cm a šířce kolem 10 cm s vnitřními hřeby. Tento nástroj doplňovaly drtiče kloubů. Čtvrtým stupněm bylo tzv. suché trápení na žebříku, při němž docházelo k bolestivému vykloubení končetin a poškození svalů. Na tento způsob pak navazoval tzv. světlé trápení - provinilec byl na žebřík pálen svazky svíček, což se mohlo třikrát opakovat.

Francek (1999, s188) říká: „Při útrpném výsledku se vyznali i z jiných trestních deliktů jakožto např. cizoložství, bigamie, směřovaly proti manželství, proto se stíhaly poněkud přísněji, trestání mravních deliktu bylo v celku mírné. V pramenech trestního práva novověku naprosto převažují majetkové delikty. Nejčastěji šlo o prosté krádeže. Větší krádeže, se trestaly poměrně přísně oběšením, stětím i lámáním v kole“⁴². V našich mučírňách se často užívalo i svázání delikventa do kozelce a vztažení pomocí kladky ke stropu. Tortura,

⁴¹ <http://rejnock.webnode.cz/news/historie-trestu-smrti-tortury-od-nejstarsich-dob-po-dnes/>

⁴² FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 198

jako součást výslechu, byla u nás zrušena r. 1776. Vypovězení provinilci bývali zpravidla označováni cejchem v podobě písmen R - relegatus, RBO-relegatus Bohemiace nebo symbolů hrdelního práva lámací kolo, šibenice. Popravčí meče byly obvykle dvouruční o délce kolem 1 m. Poměrně široká čepel (5 - 8 cm) s ostřím po obou stranách a mělkým výbrusem bývala zakončena tupým hrotem.⁴³ Dřevěná rukojeť mívala kožený nebo látkový potah omotaný tkalounem či drátem, a uzavírala ji hlavice kulovitého nebo hruškovitého tvaru. Čepele popravčích mečů bývaly zdobeny nápisy, výrobními značkami a typickými rytinami. Mezi těžké tresty smrti náleželo lámání kolem. Odsouzenec při něm ležel na zemi připoután ke kolíkům a kat mu lámal končetiny těžkým okovaným kolem vzhůru od nohou nebo opačně od hlavy dolů.⁴⁴

Lámání shora bývalo považováno za lehčí způsob trestu smrti, protože kat mohl první ranou zlomit odsouzenecí vaz. Druhý způsob byl mnohem bolestivější.⁴⁵

Při sledování výkonu katů na popravištích bychom mohli připomenout řadu míst Cheb, Lipník nad Bečvou, Velvary atd. mistři ostrého meče ne vždy odváděli dobrou práci na popravišti. Což jim přihlížejí vši dav jen málokdy odpustil. Příčiny jejich neúspěchu byly různé, od nešťastné náhody až k opilosti a profesním nedostatkům.⁴⁶

3.2 Čarodějnické procesy

Od konce 15. století zachvátila Evropu proti čarodějnická psychóza, která vládla stejně katolíky jako evangelíky - na katolické straně přikazovala potírat čarodějnictví bula papeže Inocence VIII. Summis desiderantes affectibus z 5. prosince 1484, u protestantů se o to zasloužil sám Martin Luther chybným překladem jednoho místa v Exodu (XXII, 18) - přeložil, že

⁴³ <http://antropologie.zcu.cz/vyvoj-hrdelniho-soudnictvi-v-cechach>

⁴⁴ MONESTER, M. *Historie trestu smrti*, vydání Praha: Rybka, 2001. ISBN-80-86182-05-3, s. 351

⁴⁵ <http://antropologie.zcu.cz/vyvoj-hrdelniho-soudnictvi-v-cechach>

⁴⁶ MONESTER, M. *Historie trestu smrti*, vydání Praha: Rybka, 2001. ISBN-80-86182-05-3, s. 355-56

čarodějnice se nemají nechávat naživu, zatímco hebrejský originál ve skutečnosti říkal jen, že se nemají podporovat.⁴⁷

S delikty náboženství ve feudálním právu úzce souvisí i delikt čarodějnictví. Jeho protináboženská podstata je odůvodněna ve feudální právní teorii tím, že pachatel čarodějnictví jedná ve srozumění, spolupráci s ďáblem, tedy, tedy antipólem Krista. Přitom ovšem čarodějnictví není a ani nemůže být ztotožňována s kacířstvím. Pachatel kacířství věří v boha, avšak vědomě se uchyluje od dogmat církvi nebo církvemi hlášenými. Malý (1979, s. 44) říká: „delikt čarodějnictví byl obsažen nejen ve stavovském zákonodárství šlechtickém, ale vyskytuje se často i v praxi feudálních soudů městských. Doklad o tom podávají hojně zápisy ve smolných knihách, avšak právě tyto nám ukazují, že v Čechách ve stavovském období nabývá delikt čarodějnictví poněkud odlišné podoby od zemí sousedních, zvl. Německých. Naprostou převahou se delikt čarodějnictví vyskytuje ponejvíce v souvislosti s delikty namířenými, proti životu a zdraví, jakými bylo kupříkladu travičství, násilné potraty, usmrcování novorozeňat při porodu. V městských Pravech definuje čarodějnictví, jako „škodná kauza“, kterou mají trestat stětím či upálením mužů a zahrabáním za živa či upálením žen. Městské soudy, jako stejně soud apelační, pak případy pouhých, babských pověr“ trestaly mírně a zaujímaly k podobným případům v podstatě přezíravé stanovisko“.⁴⁸

Jak proti čarodějnictví neúčelněji postupovat, osvětlil r. 1487 Jakub Sprenger a Jindřich Institoris v proslulém díle *Malleus maleficarum* „*Kladivo na čarodějnice*“, které získalo rychle velkou autoritu. *Kladivo na čarodějnice* vyšlo do roku 1520 ve třinácti vydáních, v letech 1574 - 1669 následovalo dalších šestnáct vydání, čili dohromady v letech 1487 - 1669 vyšlo celkem 29 vydání této knihy. Hlavní podíl na jejím sepsání měl Jindřich Institoris, převor dominikánského konventu v Schlettstadtu v Dolním Alsasku, narozený kolem roku 1430. Byl to doktor teologie a nelítostný inkvizitor.⁴⁹

⁴⁷ <http://antropologie.zcu.cz/vyvoj-hrdelniho-soudnictvi-v-cechach>

⁴⁸ MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání Praha: Polygrafia:1979.ISBN 60-014-79, s.44-45

⁴⁹ <http://antropologie.zcu.cz/vyvoj-hrdelniho-soudnictvi-v-cechach>

4. HRDELNÍ TRESTY A POPRAVY

Ve středověku v době románské, gotické a počátek Renesance se zločiny i přestupky trestaly hrdelním právem a výslechy u soudu torturou mučením. Středověká společnost byla rozdělena na obyčejné chudé nucené nevolníky, žebráky a chudý porobený poddajný lid, který neměl absolutně ale vůbec žádná práva jen povinnost k vrchnosti a církvi a na druhé straně byla vrchnost panovník, rytíři, šlechtici, zemané, bohatí měšťané a církev biskupové, kněží a opati kteří měli všechna práva, svobody a privilegia a zneužívali nevolného lidu k nuceným pracím. Tento rozbor okruhů zájmu jednotlivých společenských vrstev by byl ovšem jen částečný a neúplný, kdybychom nepoukázali na zájmy druhé třídy feudální společnosti, projevující se v trestním právu, tj. třídy poddaných. V každém případě odlišovalo obě třídy, byla různost, jak chránit. Trestní právo chránilo život sedláka, neboť na jeho ochraně měl zájem i jeho pán, který v něm především viděl hodnotu pracovní síly, tedy součást svého majetku.⁵⁰ Každé město, obec panské sídlo tedy hrady měli svého soudce, kata jeho pomocníky a biřice, kteří se starali o pořádek a zákon. Každé město, hrad obec mělo svůj rynek, náves, nádvoří kde stalo popraviště, šibenice a kde se popravovali nebo byly vykonávány hrdelní rozsudky pro společnost nepohodlných lidí nebo také stavěli popraviště za obcemi, městy jež se nazývaly šibeniční vrchy.

Postava mistra popravičního kata byla velice opovrhovaná, většinou to bývali vyvrhelové společnosti, ale také na druhé straně si je lidé považovali pro jejich léčitelské schopnosti. Kati mistři popravičtí a jejich pomocníci bývali většinou mastičkáři, felčáři či ranhojiči neboť při výkonu poprav potřebovali znát lidskou Anatomii. Ve středověku a začátkem novověku byl většinou za každý zločin hrdelní trest či jiný útrpný trest.⁵¹ Například krádež se trestala štípáním prstu kleštěmi či useknutím ruky a pak nastávalo pro zloděje oběšení buď na řetězu, nebo klasickým způsobem lněnou, konopnou oprátkou. Vrazi byli popravováni sekerou, ale šlechta byla stínaná mečem.

⁵⁰ MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání Praha Polygrafia:1979. ISBN 60-014-79, s.14

⁵¹ <http://rejnock.webnode.cz/news/historie-trestu-smrti-tortury-od-nejstarsich-dob-po-dnes>

Evropě ve středověku bylo stínání hlavy mečem či sekerou i za zradu čemuž předcházelo zaživa vytrhnutí jazyka, nevěrné ženy byly pranýřovány přivázány u kůlu a bičovány a každý po ní mohl okolo hodit, co chtěl, ženy které potratili své dítě nebo úmyslně zabily se zaživa zahrabávali pohřbením do země, jáma byla vystlána ostrým trním a kat jí na konec mečem či ostrým kulem probodl srdce.

Pytláctví, ale i podvody se trestaly vyloupnutím či vypálením očí a bičováním pomluva, křivé svědectví se trestalo zaživa vytrhnutím kleštěmi či nožem vyříznutí jazyka, ale nejhůře bylo trestáno loupežné přepadení. Středověcí zbojníci, lapkové končivali své životy hroznými způsoby lámáním a vplétáním zaživa do kola odsouzenec přivázali k dřevěné desce, kolu pod každý kloub, zápěstí nártu mu pomocníci kata vložili dřívka a kat vzal do rukou velkou těžkou palici a postupně zaživa zpřerážel odsouzenec nohy, nártu, kolena ruce lokty, zápěstí pak žebra a poslední úder byl veden na hrudník a ten už většinou odsouzenec nepřežil.⁵²

⁵² <http://rejnock.webnode.cz/news/historie-trestu-smrti-tortury-od-nejstarsich-dob-po-dnes>

5. TRESTNÍ PRÁVO

Trestní právo a obecně kriminální justice tradiční společnosti byly hluboce zakořeněny do teokratického světa - bez ohledu na to, zda byly oficiální autority původu církevního či světského. Doba od pol. 16. stol. je nazývána „*zlatým věkem ritualizovaných poprav*“, charakteristická zpřísněním trestního aparátu a posílením jeho represivního charakteru. Zločin je chápán nejen jako útok na jinou osobu, ale rovněž a především jako útok na panovníka - vládce, poněvadž zákon představuje vůli panovníka. Panovník je ten, kdo zákon vydává, nebo stvrzuje svojí pečetí. Panovník ve svých rukou soustřeďuje moc nad životem a smrtí, jež mu dává výhradní právo trestat. Trest je potom pomstou za opovrhování autoritou - tedy přímá odpověď na urážku.⁵³

Jako každá oblast právního řádu, i trestní právo plnilo ve stavovské společnosti své určité úkoly.

Tyto úkoly nebyly samozřejmě určovány zájmy celospolečenskými, ale především, ba takřka výlučně, jen zájmy vládnoucích tříd. Specifikem stavovské společnosti však bylo, že tyto zájmy vládnoucích tříd. Často prolínal, křížily a byly i kontradiktorní, stejně jako se křížily ekonomické a politické zájmy vládnoucích tříd. Byly to dva aspekty specifických feudální, které tuto zvláštní situaci umožňovaly. Na prvním místě to byla skutečnost, že vedle vládnoucí třídy feudálu, vnitřně rozdělené na stav panský a rychtářský se výkon státní moci podílelo i měšťanstvo královských měst. Uvážíme-li tento rozsah oprávnění měšťanů, zvláště pak v oblasti soudní, kdy přes všechna omezení zakotvená ve Smlouvě Svatováclavské zůstává faktem, že jim tyto vrchnosti samotné, pak zjistím, že městský podíl na „*vládnutí*“ byl mnohem významnější, než by se zdálo na první pohled, zejména vzhledem k absenci městských zástupců mezi zemskými úředníky.⁵⁴

Veřejná poprava a mučení je ceremoniál, které tuto moc jasně demonstruje širokému publiku, a kde se na chvíli rekonstruuje poškozená

⁵³ <http://rejnock.webnode.cz/news/historie-trestu-smrti-tortury-od-nejstarsich-dob-po-dnes/>

⁵⁴ s MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vydání Praha Polygrafia:1979. ISBN 60-014-79, s. 12-14

suverenita vládce. Trest tu není od toho, aby znovunastolil rovnováhu, nýbrž aby demonstroval rozdíl mezi všemocným panovníkem a člověkem, který se odvážil překročit zákon.⁵⁵ Druhů trestů bylo na našem území praktikováno tolik, že je snad nelze ani všechny vyjmenovat. Někdy se trest upravoval tak, aby co nejvíce připomínal spáchaný zločin. Mnohdy se v Čechách objevovaly i tresty velmi „exotické“, nemající tu žádnou tradici. Takové druhy exekuce sem byly importovány během vojenských vpádů cizích vojsk, nebo se k nim šlechta inspirovala během svých stále častějších cest do dalekých zemí. Postupně však přeci jen i udělování trestů bylo podřízeno určitým pravidlům. Tresty byly postupně rozděleny na dva druhy: tresty předem určené zákonem (*poenae ordinariae*), tresty udělené podle uvážení soudců (*poenae extraordinariae*).

Toto rozdělení tak i nadále umožňovalo značnou variabilitu a soudcům dávalo prostor pro jejich fantazii. Vždy však šlo především o to, aby trest měl patřičný zstrašující účinek na co největší počet obyvatelstva. Odsouzenec, na kterém byl trest vykonáván, se pak stal už jen pouhým nástrojem demonstrace nelítostného práva. Mezi lehčí tresty patřilo například podmíněné odsouzení k trestu smrti. Takový odsouzený byl obvykle připoután k pranýři stojícímu na veřejném místě. Měl nasazenou potupnou masku, nákrčník nebo obojek s hruškou v ústech. Byl nucen se sám fackovat nebo pojídat kolomaz. Na krku míval zavěšenou cedulku se stručným popisem činu, který spáchal. Po několika dnech byl odsouzený označen cejchem nejčastěji vypalovaným do zad, který tvořila písmena R „*Relegatus*“, nebo RBO „*Bohemiae*“. Cejchem byl někdy také symbol hrdelního soudnictví – šibenice či lámací kolo. Pak byl odsouzenec vymrskán z města.

K pranýři byli přivazováni i ti kteří spáchali delikt proti mravnosti, nactiutřači či drobní zloději a překupníci. Nepoctiví řezníci, zelináři či pekaři byli zavěšováni do košů visících nad řekou, spouštění a máchání ve vodě.

Trest oběšením byl nejrozšířenějším, nejméně čestným trestem smrti u nás a byl udělován především za majetkové delikty. Ženy však končily na

⁵⁵TINKOVÁ D., *Hřích, zločin, šílenství v čase odkouzlování světa*, vydání Praha, Argo, 1999, ISBN: 80-7203-565-7, s.58-59

šibenici jen výjimečně. Věšelo se na provaze i na řetězu, věšelo se za krk i za nohy. Někdy byli odsouzení zavěšováni na háky za různé pevné kosti těla. Věšení u nás prošlo dlouhým vývojem a stalo se tak oblíbeným, že přetrvalo až do roku 1990. Zásadně stětím byli trestáni příslušníci vyššího stavu, a osoby, kterým byla tímto z nějakého důvodu projevována milost. Useknutí hlavy bylo považováno za nejméně krutý a nejméně potupný druh popravky. Někdy se tento způsob exekuce upřednostňoval i z toho důvodu, že nepříjemně kvetl černý obchod s kusy těl oběšenců a předměty uloupenými z šibenic.

Na hranicích umírali žháři a osoby odsouzené za čarodějnictví či sodomii. Žháři se upalovali zásadně zaživa, neboť jejich zločin byl považován za jeden z nejtěžších. Lidé žijící ve městech a vesnicích, postavených převážně z dřevěných budov, měli z ohně panickou hrůzu a pro paliče naznali slitování. Ohně se ale užívalo i při provádění zostřujících trestů, při nichž byli odsouzení páleni na různých místech těla, či dokonce opékáni nad mírným ohněm a pomazávání při tom smolou.

Známé jsou také případy, kdy na hranici skončili lidé pro rouhání a odpadnutí od víry, když jim byl předtím jazyk vytažen týlem. Mezi těžké tresty patřilo lámání kolem nebo čtvrcení. Při lámání kolem byl odsouzenec zpravidla uvázan na velký dřevěný kříž ve tvaru písmene „X“, položený na zem a těžkým kolem od vozu či hranolovitou železnou tyčí mu byly lámány údy v kloubech, pod nimiž byly v kříži prohlubně či zářezy. Lámání kolem mělo lehčí a těžší formu. Při té lehčí byl zločinci prvním dopadem kola na krk zlomen vaz a další lámání již bylo jen divadlem bez trápení popraveného.

Těžší forma naopak slibovala odsouzení dlouho trvající muka, neboť lámání postupovalo od dolních končetin směrem nahoru (na každou končetinu dva údery a osvobozující smrtelný úder na krk nebo hrud' přicházel až nakonec.⁵⁶ Mnoho lámaných však závěrečnou ránu do hrudi přežilo a jejich trápení pokračovalo. Lámáním ztrestaní, někdy ale stále živí odsouzení byli pak často svými zpřeráženými údy vpleteni do loukotí kola a s ním tváří k obloze vztyčeni na kůlu poblíž popraviště. Kolem lámání bývali například lidé odsouzení za úkladnou či loupežnou vraždu.⁵⁷

⁵⁶ <http://rejnock.webnode.cz/news/historie-trestu-smrti-tortury-od-nejstarsich-dob-po-dnes/>

⁵⁷ <http://pravdu.cz/obesenci/opratka-sibenici-aneb-smrt-obesenim-2-cast>

6. POPRAVČÍ V ČECHÁCH

Kati tvořili ve středověku i v raném novověku zvláštní skupinu městské společnosti. Jelikož přicházeli do styku s krví a prováděli jiné nečisté práce, byli považováni za takzvané snížené lidi. Popravčí žili se svou čeládkou v katovnách, které se stavěly mimo města nebo na jejich okrajích v zastrčených uličkách, někdy jako součásti hradeb. Kat byl omezován různými diskriminačními opatřeními, měl své místo v kostele i hospodě. Styk s ním znamenal pro ostatní obyvatele většinou ztrátu cti a postavení.⁵⁸

Na konci celého vyšetřovacího a soudního procesu nezřídka stáli kati, vykonávající často též profesi městského rasa. Tato zvláštní skupina, která se řadila mezi „snížené lidi“ dále také lidé nemanželského původu, nevěstky, biřici, atd., hrála v hrdelním soudnictví nezastupitelnou roli. Nejenže často vykonávali rozsudky na odsouzených, ale jejich prací byl také útrpný výslech, který byl ve své době neoddelitelnou součástí vyšetřovacího procesu. Z útrpného výslechu však byli vyloučeni osoby vyššího stavu, děti, těhotné ženy a ženy v šestinedělí, duševně nemocní i osoby vyššího věku. Nejmírnějším způsobem útrpného výslechu byla vazba, čili šněrování rukou, dále palečnice, španělská bota.

Pak nastupovalo tzv. suché trápení na žebříku, kde docházelo, k vykloubení ramených kloubů a poškození svalů. Pak přišlo na řadu tzv. světlé trápení, kdy byl vyslýchaný na žebříku ještě pálen svíčkami. Často se také používal „kozel“, ten spočíval ve svázání vyslýchaného do kozelce a jeho následné vytažení přes kladku ke stropu. Tereziánský zákoník však útrpný výslech zmírnil a za nejtěžší trest byla považována španělské bota. Od útrpného výslechu tedy odsouzení odcházeli přirozeně s trvalými následky.⁵⁹ Ale ani kat to neměl lehké, nejen že se naň vztahovala pravidla pro snížené lidi např. seděl sám v hospodě, bydlel v katovně mimo město, atd., nejen že jeho

⁵⁸MONESTER, M. *Historie trestu smrti*, vydání Praha: Rybka, 2001. ISBN-80-86182-05-3, s. 343

⁵⁹FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha 1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 13-14

práce byla fyzicky náročná, ale byla pro něj potřebná i zručnost a talent. Pokud právě zručnost katovi chyběla, mohla se mu stát osudnou.

Vlastně jemu i odsouzenému. Pokud se katovi nepovedlo usmrtit odsouzeného natřikrát, bylo to posuzováno jako boží vůle a odsouzený byl propuštěn. Kat byl často kamenován přihlížeji vším davem. Pochybení se stalo osudným například plzeňskému katovi Janovi, který byl vyslán k popravě do Kladrub. Tomu se zde nedařilo, nedořal, a na kůži mu zůstala viset hlava popraveného. Kat už asi dobře věděl, co ho čeká a dal se na útěk, dav ho však dohonil a donutil ho vykopat odsouzenému hrob. V napjaté atmosféře však dav poté zlynčoval i samotného kata. Plzeňská městská rada pak požadovala za kata finanční náhradu obnosem 50 kop grošů.⁶⁰

Slavným katem, Mistrem popravčím Českých dějin byl Kat Jan Mydlář 1572 – 1664, který původně vystudoval na Karlově universitě v Praze Medicínu, Ranhojičství jenže kvůli nešťastné lásce zanechal ranhojičství a dal se k učení Pražského staroměstského Kata, po kterém pak převzal jeho práci. Kat Jan Mydlář prováděl nešťastnou hromadnou popravu dvacetisedmi Českých Pánu roku 1621 na Staroměstském náměstí v Praze což byla a je dodnes tragédie Českého národa. Údajně se tím Jan Mydlář trápil do konce života, ale byla to jeho práce. Jan Mydlář skončil řemeslo Pražského Kata v roce 1634, kdy při popravě zločince na Staroměstském náměstí již nedokázal jednou ranou sekerou oddělit hlavu od těla což se mu povedlo až na druhý pokus. Jan Mydlář opustil následně katovské řemeslo Mistra popravčího a do konce svého života byl opět ranhojičem. Jan Mydlář zemřel v roce 1664.⁶¹

Jan Křtitel Piperger narozen v roce 1838 v Štýrském Hradci se vyučil čalouníkem, ale brzy začal vykonávat popravčího v Záhřebu. Měl 15 sourozenců, jeho starší bratr a otec byli popravčími ve Štýrském Hradci. Za manželku si vzal vdovu Wohlschlagerovou, matku Leopolda Wohlschlagera svého pozdějšího pražského nástupce. V roce požádal o přeložení do Vídně. Byl však přeložen do Prahy a dne 21. listopadu 1865 jmenován c.k. popravčím

⁶⁰ FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 34

⁶¹ MONESTER, M. *Historie trestu smrti*, vydání Praha: Rybka, 2001. ISBN-80-86182-05-3, s.341

pro Království české. Byl jeden z pěti popravčích, které Rakousko-Uhersko mělo. Další popravčí měli svá sídla ve Vídni, Budapešti, Osijeku a Štýrském Hradci. Když zemřela 6. prosince 1872 jeho manželka, byl na šest dní zatčen pro podezření, že svou ženu otrávil. Nakonec se ukázalo, že příčinou úmrtí byly zkažené potraviny a proto byl propuštěn. Pobyť ve vězení ho ale psychicky poznamenal. Během 23 let ve funkci popravčího vykonal 50 poprav. Trpěl tuberkulózou, při své poslední popravě se zhroutil a po několika dnech zemřel.⁶² Leopold Wohlschlager narozen v roce 1855 ve městě Osijek, se později stává c.k.rakousko-uherským a později československým státním popravčím. Vyučil se zlatníkem u zlatnického mistra Studeného v Konviktské ulici na Starém městě pražském. Když se oženil, přestěhoval se do Kaprovy ulice a dílnu, kde pracoval mezi popravami si zařídil v Příčné ulici. V manželství se mu narodily tři dcery a syna, jenž mu zahynul v 1. sv. válce. Leopoldův otec vlastnil v Osijeku hospodu a zemřel, když bylo Leopoldovi šest let. Jeho matka se poté provdala za Jana Křtitele Pippigera, čalouníka a popravčího ze Záhřebu. V roce 1865 požádal Jan Křtitel Pippiger o přeložení do Vídně, byl však přeložen do Prahy. První popravu se Leopold zúčastnil 8. 9. 1871 jako pomocník svého otčima v 15 letech v Plzni-Borech. Popraven byl dvojnásobný vrah a lupič Jan Janeček zvaný Serynek.

Když roku 1888 zemřel jeho otčím Jan Pippiger, přihlásilo se na uvolněné místo 28 uchazečů, mezi kterými byl i Leopold. Pražský trestní soud dne 24. června 1888 jmenoval do funkce popravčího Leopolda Wohlschlagera s určením pro České země. Základní plat byl stanoven na 800 zlatých ročně a za každou popravu mu mělo být vyplaceno dalších 25 zlatých. Byl jeden z pěti popravčích, které Rakousko-Uhersko mělo. Další popravčí měli svá sídla ve Vídni, Budapešti, Osijeku a Štýrském Hradci.

Po roce 1918 se pak stal i státním popravčím pro Čechy a Moravu v tehdejší Československé republice. Základní roční plat byl stanoven na 15.000,- Kč a 500 Kč za každou popravu. Za svůj život provedl celkem 24

⁶² <https://vufind.mzk.cz/Author/Home?author=Wohlschlager%2C%20Leopold%2C%201856-1929>

exekucí. Když odešel v 74 letech do důchodu, byl 28. 6. 1928 vybrán jako nástupce jeho zetě Nehyba.⁶³

S příchodem okupační německé armády, dochází k určitým změnám. S vývojem válečných operací a součinností gestapa a justice dochází k takzvané likvidaci vězňů formou poprav bez soudu. V tomto směru především spolupracovalo gestapo s koncentračními tábory, jako např. Mauthausen, kde docházelo k masovým popravám, ale popravy bez soudu se od roku 1944 vykonávaly i v Kounických kolejích v Brně a v malé pevnosti Terezín. Popravy prováděli příslušníci strážní jednotky SS, kteří nahrazovali činnost popravčích.⁶⁴

V průběhu staletí skončilo v českých zemích na popravištích mnoha tisíců obyvatel, skutečných delikventů, ale i nevinných obětí tehdejší justice.

⁶³ <http://pravdu.cz/popravci/opratka-sibenici-aneb-smrt-obesenim-3-cast>

⁶⁴ FRANCEK, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, vydání Praha: Rybka, Praha 1999. ISBN 80-86182-91-6, s. 377

7. PANKRÁČKÁ VĚZNICE

Vznik a vývoj věznice je spojen s vývojem českého vězeňství, ale též s historií hlavního města Prahy a těžkým obdobím s tragickými událostmi našich dějin. Snaha našich předků o nápravu zločinu na základě spravedlivého trestu se v polovině 19. století vedla mimo jiné k zřízení c.k. mužské trestnice na nuselské pláni poblíž kostela sv. Pankráce. Po změně trestnice na věznici Zemského soudu trestního v Praze v roce 1926 pokračovala činnost v duchu nápravných tradic. Po rozpadu ČSR a vzniku Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 byla věznice zneužívána německými nacisty, pro účely vyšetřovací vazby a k popravám gilotinou. Po ukončení 2. světové války se snažilo tehdejší ministerstvo spravedlnosti o obnovu vězenství podle zásad a zkušeností z dob první republiky. Po uchopení moci po únoru 1948 komunistickou stranou vznikají tzv. akční výbor národní fronty. A z důvodu personálních změn k propuštění zaměstnanců. Věznice se převádí do kompetence ministerstva národní bezpečnosti a působení sovětského poradce Ponomarenka na Správu nápravných zařízení ministerstva vnitra. Nadějí na změnu se stalo až vydání pravidel OSN z roku 1965, které umožňovaly činnost výchovných specialistů ve věznicích. K velkým změnám dochází, až v roce 1989 kdy s pádem totalitního režimu dochází k humanizaci vězeňství.⁶⁵

7.1 I.C.K. mužská trestnice v roce 1889

Objekt byl postaven v letech 1885 - 1889 ke zřízení zemské mužské věznice s úředním názvem „*K.k. Mannerstrafanstalt Prag*“ která měla nahradit již nevyhovující Svatováclavskou trestnici zprovozněnou v roce 1809 v prostorách bývalého kláštera sv. Václava N a Zderaze v Praze.⁶⁶ Vedením projektu se ujal Franz Maurus, hlavní inženýr Ministerstva práv, který stavbu vedl. Náklady na stavbu věznice dosáhly celkové výše 1 milion 163 tisíc zlatých a 41 krejcarů. Celý areál byl obehnan 5 metrovou zdí a mezi křídly budov byly umístěny vycházkové dvory. Budovy byly propojeny chodbami a

⁶⁵ KÝR, A. – KAFKOVÁ, A. – FÁBRYOVÁ, L. *Z minulosti do přítomnosti pankráčké věznice*, vydání Pankrác, Praha, 2009, s.64

⁶⁶ UHLÍK, J. *Svatováclavská trestnice*, in.; vydání Praha České vězeňství. 1/1993, s.19.

ve střední části se nacházela administrativní budova s kaplí. Součástí věznice byla i nemocnice. Nová trestnice byla určena pro výkon trestu odsouzených v žaláři prvního a druhého stupně a k výkonu trestu mladistvých ve smyslu platného trestního zákona. Prvními trestanci byli nemocní a neduživí, kteří byli přemístěni ze Svatováclavské trestnice dne 11. 9. 1889 a následně ostatní zdraví trestanci. Celkem bylo přijato cca 800 trestanců. Činnost trestanců upravoval tzv. „*Denní pořádek*“, zvláště pro všední dny, neděle a svátky. Pokud trestanec spáchal v trestnici zločin byl stíhán podle platného trestního zákona. Za jiné provinění, zejména porušení ustanovení domácího řádu byl disciplinárně potrestán v souladu s ministerstvem práv.

Prchliví, vzpurní a nebezpeční trestanci mohli být spoutáni a na dobu delší než tři měsíce řetězem k zemi nebo ke zdi či kazajkou. Kárné tresty ukládal vrchní ředitel po projednání v úřední konferenci a stížnost proti ní neměla odkladný účinek. Vězeňský personál dbal přísně na dodržování domácího řádu trestnice, který byl za tímto účelem vyvěšen v každé cele a ložnici. Podle dobového tisku byla věznice líčena jako fešácký kriminál, kde je vše dovoleno a na druhé straně jako místo zoufalství a bídy hmotné i duševní.⁶⁷ Dozor nad výkonem trestu vykonával příslušný vrchní státní zástupce, jemuž se ze své činnosti zodpovídal ředitel trestnice. O délce trestu v samovazbě rozhodovala stálá komise.⁶⁸ V komisi zasedal prezident zemského soudu, státní zástupce nebo jeho náměstek, rada zemského soudu a dva úředníci, jmenováni ministrem spravedlnosti na dobu tří let.

První vězeňský personál na Pankráci byl patrně složen z úředníků, dozorců a vojáků, kteří přešli patrně ze zrušené Svatováclavské trestnice v Praze, a do funkce prvního vrchního ředitele byl jmenován Eduard Fischer.⁶⁹ Vrchní ředitel byl zodpovědný za činnost trestnice, mohl přijímat výpomocné zaměstnance a dozorčí stráž na uvolněná místa. Do stavu dozorčí stráže byli vybíráni jen svobodní uchazeči ve věku do 35 let a přednost měli ti, kteří byli propuštěni z vojenské služby po splnění víceletého závazku, tedy sedm až patnáct let. Všechny úředníky jmenoval ministr spravedlnosti. Od roku 1914

⁶⁷ KÝR, A. – KAFKOVÁ, A. – FÁBRYOVÁ, L. *Z minulosti do přítomnosti pankrácké věznice*, vydání Pankrác, Praha, 2009, s.5

⁶⁸ Tamtéž, s.6

⁶⁹ Tamtéž, s.7

byla činnost vězeňské dozorčí stráže upravena zákonem, který stanovil postavení, působnost a úkoly Sboru stáže vězeňské a podmínky výkonu služby.⁷⁰ Vězeňští dozorcí vykonávali službu v předepsaném stejnokroji černé barvy s fialovými manžetami a stojáčkem. Na levé straně blůzy pod límce většinou nosili vojenská vyznamenání. Na čepici byl umístěn rakouský státní znak kulatého tvaru. Uvnitř věznice mohli být vyzbrojeni šavlí a na vnějších strážních stanovištích vykonávali službu se střelnou zbraní.⁷¹

Jako každá jiná, byla pro odsouzené zvláštní branou, kterou vstupovali nedobrovolně s obavami či rezignací do neznáma a často za plného zdraví a vědomí. Poslední chvíle odsouzených k trestu smrti zde byly skryty před veřejností a jejich svědky se stávaly pouze úřední osoby, vázané služební mlčenlivostí. Tyto skutečnosti již sami o sobě vždy podněcovaly zájem jednotlivců i veřejnosti poodhalit tajemství popravčích míst a nástrojů, katů a popravených osob. Informace od úředních zdrojů byly vždy kusé, stručné a zpravidla se omezující jen na případy, jejich zveřejnění bylo politicky žádoucí.

Popraviště se šibenicí bylo po roce 1926 umístěno na druhém dvoře, kde vykonávaly vycházky ženy – trestankyně. Dobová šibenice byla konstruována ze silného 3,5 metrů dlouhého prkna, na jehož horním konci byla osazena kladka pro lano k vytažení odsouzeného a pod ní hák k zavěšení krátké oprátky. Šibenice byla zasazena do vykopaného otvoru a pod ní přistaveny čtyřstupňové schůdky.

V roce 1927 byl vyhlášen konkurz na obsazení uvolněného místa popravčího po Leopoldu Wohlschlagerovi, který se chystal k odchodu do penze. Údajně se přihlásilo přes 200 žadatelů, mezi nimi byli tři právníci, jeden bývalý kněz a dokonce i jedna žena. Následně byl jako vážný kandidát uveden nejprve četnický strážmistr Vašák, později zlatník Broumarský a nakonec jen stručná zpráva ministerstva spravedlnosti, že od 1. 1. 1929 nastupuje nový mistr popravčí pro Československou republiku, ovšem bez udání jména. Popravčím se stal nakonec Josef Vašák, který vykonal v pankrácké věznici v letech 1930 – 1938 celkem 5 poprav odsouzených vrahů. Jeho prvním

⁷¹ MV/R 1870-1918, , *Předpisy pro nošení úředních uniforem*, vydání NaA Praha:, 1920, kart.154

popraveným se stal v prosinci roku 1930 František Lukšík, který byl k trestu smrti odsouzen za loupežnou vraždu.⁷²

Dalším popravistištěm se v pankrácké věznici stala „*pankrácká sekyrárna*“, která plně fungovala za doby německé okupace. Toto nové popravistiště bylo zřízeno v prostorách bývalého ženského bloku a to v oddělení II/A, ve které byly umístovány osoby odsouzené nacistickým okupačním soudem Sondergerichtem k trestu smrti. Na tomto oddělení byly vyčleněny tři místnosti, které sloužily k výkonu poprav oběšením a stětím hlavy pod gilotinou. V první místnosti zasedala komise, která přijímala odsouzence k popravě a po ověření totožnosti je předávala katovi. Dohlížela na výkon trestu smrti. Jejím členem byl zpravidla státní návladní, přednosta věznice, funkcionář NSDAP a zapisovatel s lékařem. Ve druhé místnosti byla u stopu upevněná traverza, po které se posouvalo 8 háků k zavěšení krátké oprátky.

Uprostřed místnosti byla instalována gilotina. Její zpuštění se provádělo mechanicky. Ve třetí místnosti byla takzvaná rakvárna, kde byli popraveni položeni ke kanálku, dokud neodtekla krev. Pak byla těla vložena do připravených rakví. V období od 5. 4. 1943 do 26. 4. 1945 bylo popraveno celkem 1075 osob. Německým katem byl Alois Weiss jeho pomocník Otto Schweiger a českými pomocníky byli Jan Kříž a Antonín Nerad a Robert Týfa.

Dne 5. 9. 1945 zahájil svoji činnost Mimořádný lidový soud v Praze XIV, který odsoudil k trestu smrti celou řadu nacistických zločinců. Nastalo období tzv. retribuice, podle Benešových dekretů bylo zvláštními mimořádnými soudy odsouzeno k trestu smrti více než 730 lidí.

Kruté rozsudky těchto lidových soudů byly velmi často motivovány touhou po pomstě. Procesy mimořádných lidových soudů byly poměrně rychlé a nepříliš odborné. Řízení nesmělo trvat více jak tři dny a rozsudky byly vykonávány okamžitě. První popravy byly veřejné a konaly se na pankráckém prostranství mezi justičním palácem, věznicí a Dopravními podniky. Za tímto účelem bylo postaveno pódium se třemi šibenicemi. Zde byl například

⁷² KÝR, A. – KAFKOVÁ, A. – FÁBRYOVÁ, L. *Z minulosti do přítomnosti pankrácké věznice*, vydání Pankrác, Praha, 2009, s.64

popraven 6. 9. 1945 Josef Pfitzner. Nejznámější popravou se stala poprava bývalého říšského ministra v Protektorátu Čechy a Morava K. H. Franka.⁷³

Pravděpodobně z důvodu četnosti ukládaných trestů smrti Mimořádným lidovým soudem v Praze XIV bylo v roce 1947 popraviště vymístěno, neboť jeho časté používání narušovalo pravidelné provádění vycházek vězňů. Novým popravčím místem se staly prostory za vězeňskou nemocnicí, jejichž střední předsunutá část pro schodiště spolu s bočními křídly objektu umožnila zřízení dvou oddělených popravčích dvorků, v nichž byly vztyčeny ve vybetonovaných otvorech šibenice dosud používaného typu.

Díky svědectví bývalého politického vězně z 50. let Ladislava Novotného, který v době věznění vykonával funkci chodbaře v pankrácké nemocnici, byl dne 9. 6. 1992 získán materiální důkaz v prostoru levého dvorku. Tímto důkazem byl nález vybetonovaného otvoru se zaklínovaným zbytkem popravčího prkna, který byl překryt vrstvou zeminy. Po odborném vyjmutí za účasti pracovníků Městského muzea v Praze byl zbytek prkna i s klíny konzervován a později uložen do Památníku Pankrác. Místo nálezu bylo poté pietně upraveno umístěním dřevěného kříže a tabulky s datem 27. 6. 1950, kdy byla popravena JUDr. Milada Horáková, jako jediná žena z politických důvodů. Na popravišti za vězeňskou nemocnicí bylo v 50. letech oběšeno celkem 214 politických vězňů včetně dvou příslušníků Sboru vězeňské stráže.

Další popraviště nacházející se v pankrácké věznici bylo zřízeno v suterénu pravé části čelního objektu věznice. Do jeho prostor se vcházelo z podzemní chodby, která spojovala pankráckou věznici s justičním palácem. Za vstupními dveřmi se nacházela místnost, vybavená stolkem a židlemi, kde zasedala komise. Tato komise se skládala ze soudce, prokurátora, náčelníka věznice a lékaře. Z této místnosti se vstupovalo do cely, která byla vybavena jednoduchým popravčím zařízením. Ve stěně byl zapuštěn ocelový trn, na kterém byla zavěšena oprátka a pod ní propadliště čtvercového tvaru velikosti

⁷³ KÝR, A. – KAFKOVÁ, A. – FÁBRYOVÁ, L. *Z minulosti do přítomnosti pankrácké věznice*, vydání Pankrác, Praha, 2009, s.65

80x80 cm a hluboké 80 cm. Ocelový poklop propadliště se ovládal pákou ze sousední cely.⁷⁴

7.2 Poslední popravy

Na tomto popravišti bylo do roku 1960 popraveno celkem 12 osob odsouzených z politických důvodů. Posledním z nich byl údajně Vladivoj Tomek, popravený dne 17. 11. 1960. V dalším období zde byli popravováni jen pachatelé nejzávažnějších případů vražd.⁷⁵

Poslední popravenou ženou byla dne 12. 3. 1975 Olga Hepnarová za několikanásobnou vraždu spáchanou nákladním automobilem. Vjetím na nástupní ostrůvek, kde přejíždí jednoho člověka za druhým. Po jejím vražedném řádění nakonec zůstane na zemi ležet tři mrtví, další tři lidé zemřou v následujících dvou hodinách a další dva během pár měsíců.

Následně při vyšetřování se ke všemu přiznala a taktéž uvedla, že svůj čin provedla úmyslně jako pomstu společnosti, kterou nenávidí. Dne 6. 4. 1974 je nad Olgou Hepnarovou vyneseno soudcem městského soudu trest smrti. Tento trest Hepnarová přijímá. Olga Hepnarová byla popravena na popravišti pankrácké věznice, které je umístěno v suterénu věznice.⁷⁶

Posledním popraveným mužem se stal dne 2. 2. 1989 Vladimír Lulek za několikanásobnou vraždu rodinných příslušníků. Jeho poprava byla poslední popravou v Čechách.

Urny popravených byly většinou rok ponechány v pankrácké věznici a poté zničeny. Katem a jeho pomocníci mohli být pouze od roku 1954 zaměstnanci ministerstva vnitra a zpravidla jen vybrání zaměstnanci pankrácké věznice.⁷⁷

Kýr (2009,s.44) říká: „Po zrušení trestu smrti se stává popraviště pietním místem a je zachováno pro tyto účely. V Pankrácké věznici v památníku nabádá k zamyšlení nápis: „ *Porušování lidských práv není*

⁷⁴ IVANOV, M.. *Justiční vražda aneb smrt Milady Horákové*, 2008, s. 274 - 275

⁷⁵ KÝR, A. – KAFKOVÁ, A. – FÁBRYOVÁ, L. *Z minulosti do přítomnosti pankrácké věznice*, vydání Pankrác, Praha, 2009, s.110

⁷⁶ VLČKOVÁ, L., Lenka. *Krimi revue*, vydání Praha:XYO, 2011, s. 1 -2

⁷⁷ KÝR, A. – KAFKOVÁ, A. – FÁBRYOVÁ, L. *Z minulosti do přítomnosti pankrácké věznice*, vydání Pankrác, Praha, 2009, s.65

*minulostí, násilí a krutost jsou stále na blízku, všichni jsme zodpovědni za demokracii a svobodu, každý z nás a každý den, krev obětí totalitní moc zavazuje“!*⁷⁸

V roce 1965 byl v prostorách sekyrárny zpřístupněn památník, původně věnovaný pouze obětem nacismu. Od 90. let jsou však v jeho expozici, dokumentující vývoj vězeňství a zároveň uchováající původní nacisty používanou gilotinu, připomínání i další, dříve zamlčované, oběti bezpráví z dob socialistické diktatury let 1948-1989.

Památník sídlí v několika celách, kde byly drženy odsouzení k trestu smrti a jeho součástí je i trojice místností pankrácké sekyrárny. Jeho součástí je také expozice o historii vězeňství umístěná v prostorách trojice cel.

První část se věnuje vězeňství od středověku až po utváření jeho moderní podoby v 18. století. Dále je zde prezentováno vězeňství prvorepublikové, teror z doby protektorátu za druhé světové války, deformace vězeňství v době socialistické diktatury a pokusy o jeho reformu.

Poslední část expozice je mimo jiné věnována tomu, jak bylo vězeňství reformováno po zániku komunistického režimu. Na expozici navazuje pietní síň věnovaná obětem obou totalitních režimů a tři místnosti pankrácké sekyrárny.

Památník je výmluvnou svědeckou výpovědí o metodách nacistického i komunistického režimu v Československu a varováním před jakoukoliv formou totality.⁷⁹

7.3 Významné popravené osoby

Pankrácká věznice je proslulá popravami osob českých dějin. Asi nejznámějším v procesu s JUDr. Miladou Horákovou, která za své tehdy proti politické názory byla odsouzena k trestu smrti oběšením. Dále společně s JUDr. Miladou Horákovou byli odsouzeni ještě v procesu konaném 30. 5. – 8. 6, 1950 JUDr. Pelc společně s JUDr. Horákovou, Závíšem Kalandrou a Janem Buchalem odsouzení k trestu smrti. Jako u předešlých třech

⁷⁸ Kýr, A. *Památník Pankrác*, vydání Praha: Pankrác, 1999, s.44

⁷⁹ <http://www.politictivezni.cz/pamatnik-pankrac.html>

odsouzených, tak ani u JUDr. Pecla nebyla žádost o milost vyslyšena a také mu nebylo splněno poslední přání, a to rozmluva s manželkou. JUDr. Oldřich Pecl byl tedy také popraven 27. června 1950 v pankrácké věznici.⁸⁰ Závíš Kalandra, který se narodil dne 10. 11. 1902 na Moravě ve městě Frenštátě pod Radhoštěm se v průběhu studia na gymnáziu ve Valašském Meziříčí začíná zajímat o veřejné záležitosti a tehdejší atmosféra jej přivedla k levicovým myšlenkám. Po složení maturitní zkoušky pokračoval ve studiu na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, kde pracoval jako vedoucí studentské komunistické frakce. Kalandru poprvé zbavili funkcí po drtivé kritice jeho reakce na události v Dolfusově Rakousku. K definitivní roztržce s KSČ došlo v roce 1936 v souvislosti s prvními moskevskými procesy. Válku strávil v koncentračních táborech. Závíš Kalandra byl zatčen za velmi zvláštních okolností, jako by náhodou. popraven byl na prostranství za pankráckou vězeňskou nemocnicí dne 27. června 1950 v ranních hodinách.

JUDr. Emil Lány vystudoval práva na Karlově univerzitě a následně nastoupil praxi v Hradci Králové. V roce 1920 po rozpadu monarchie byl pověřen, jako ministerský předseda na Ministerstvu spravedlnosti, kde se zejména zabýval organizací a správou vězeňství. V roce 1928 se stal delegátem československé vlády v Mezinárodní trestní a vězeňské komisi a roku 1937 byl jmenován prezidentem Vrchního soudu ČSR v Praze.

V průběhu německé okupace za druhé světové války se JUDr. Lány účastnil aktivního protifašistického odboje a jako předseda odbojové organizace Příprava revolučního národního výboru spolupracoval s domácí odbojovou skupinou československého důstojnictva.⁸¹ Dne 24. června 1944 byl JUDr. Emil Lány gestapem zajat a uvězněn v pankrácké věznici.⁸² Divadelní spisovatel a kritik Julius Fučík je zatčen v dubnu roku 1942 a převezen do pankrácké věznice. Jeho nejznámějším dílem je Reportáž psaná na oprátce, kterou napsal při svém věznění na Pankráci. Reportáž psanou na oprátce psal

⁸⁰ IVANOV, M. *Justiční vražda aneb smrt Milady Horákové*, vydání Praha: XYZ: 2008, s. 256 - 258

⁸¹ LÁNY, J. *Kytička na hrob mého otce k 50. výročí jeho tragické smrti*, vydání Praha, České vězeňství 1995, roč. 2, s. 17

⁸² Tamtéž, s. 17

Julius Fučík na pankrácké na malé lístečky (motáky)⁸³ a tyto lístečky se podařilo díky vězeňskému dozorcí A. Kolínskému zachovat a později v roce 1945 vydat. V roce 1943 byl Julius Fučík převezen do Drážďan, poté do Budyšina a následně Berlína-Plotzensee, kde byl téhož roku popraven. Neméně pro český národ proslulou osobností popravenou v pankrácké věznici byl říšský ministr Protektorátu Čechy a Morava Karl Hermann Frank, nazývaný též „krvavý pes Frank“. K. H. Frank byl v srpnu roku 1942 jmenován říšským ministrem Protektorátu Čechy a Morava a v srpnu roku 1943 se stal velitelem jednotek SS a policie v celém protektorátu. Po skončení druhé světové války 9. května 1945 se pokusil uprchnout, byl však zadržen a obžalován z válečných zločinů a také z vypálení obcí Lidice⁸⁴ a Ležáky⁸⁵. V posledních hodinách sepsal svoji závěť, kde majetek, jenž měl u sebe v pankrácké věznici odkázal své ženě. V 10:30 hod. přichází monsignor Alois Tylínek, aby mu poskytl poslední pomazání. Nuselský děkan, zatčený gestapem za svá vlastenecky směřovaná kázání, byl vězněn v pankrácké věznici, poté v Budyšíně, Terezíně a Dachau, kde se konečně dočkal osvobození.

Po návratu z koncentračního tábora se ujal svého úřadu jako nuselský farář a současně se stal i duchovním správcem pankrácké věznice. Dne 22. května 1946 v 13:26 hodin byl Frank přiveden k šibenici k vykonání rozsudku trestu smrti oběšením. Přesně v 13:34 hodin ke K. H. Frankovi na šibenici vstoupil lékař a zahlásil předsedovi, že odsouzenec doposud žije, v 13:35 hodin byla již lékařem po prozkoumání tepu odsouzeného konstatována smrt.⁸⁶

⁸³ Motáky – malé, ručně psané lístečky, kterými si vězni vzájemně vyměňují informace a v nezměněné podobě se používají dodnes.

⁸⁴ Lidice – vypáleny 10. 6. 1942

⁸⁵ Ležáky – vypáleny 26. 6. 1942

⁸⁶ TUNUS, L. K. H. Frank – noc před popravou, vydání Praha: XYZ, 2010, ISBN 978-80-7388-403-1, s. 263 - 265

ZÁVĚR

V závěru své bakalářské práce bych rád uvedl, že historie hrdelního soudnictví a práva v Čechách je velice zajímavá, obsáhlá a zejména osudy a konce životů těch osob, které skončili na českých popravistiších nespravedlivě, bez jakéhokoliv provinění. Nejen vražda ale i jiné případy byly hlavním způsobem stíhání delikventa a však postupem času dochází k přechodu kompetence do rukou státních orgánů. Ne vždy rozhodnutí o osudu obžalovaných náleželo soukromým osobám.

Panovník mohl právem vymáhat peněžité pokuty a za tyto částky mohl obdarovávat některé osoby, které pronásledovaly zločince. Ne vždy mělo uložení trestu na vliv zavinění. Postupem času se délka výše trestu měnila vlivem jak politickým tak ekonomickým, ale jak je známo samozřejmě záleželo i na společenském postavení pachatele. Pramenem poznání byly jak protokoly smolných černých knih, trestně-právní zápisy jako například útrpná vyznání, reverzy, tak soukromoprávní zápisy a další.

Pankrácká věznice je nedílnou součástí historie našeho národa ale především pietním místem popravených. Úzce souvisí s vývojem soudnictví a výkonem trestu smrti. Pankrácká věznice proslula především tzv. sekyrárnou, která byla vybavena gilotinou. Byla využívána především za dob německé okupace. Sloužila především k odsouzení lidí německým soudem, především za politické, hospodářské či kriminální činy.

V této práci jsem se snažil co nejlíže a nejvěrněji popsat postupy hrdelní, jak z pohledu soudního, tak zákona a porovnat soudnictví raného novověku po současnost. Výkony soudní vždy nebyly spravedlivé, ale vývojem práva se systém, jak soudní tak zákony, zjevně přiblížily k spravedlivému a bezbolestnému rozhodnutí. Kriminalita provází člověka celá staletí. Zákonem číslo 175/1990 Sb. trest smrti se ruší a tím se uzavírá kapitola poprav v České republice.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

MALÝ, K. *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, vyd. Praha: Polygrafia:1979. ISBN 60-014-79,

FRANCEK J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, ISBN-86-86182-96-6, nakladatelství Rybka, Praha1999, ISBN 80-86182-91-6

MONESTIER, M. 2001. *Historie trestu smrti*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2001, 407 s. ISBN 80-86182-05-3.

IVANOV, M. 2008. *Justiční vražda aneb smrt Milady Horákové*. 1. vyd. Jihlava: XYZ, 2008, ISBN 978-80-7388-035-4.

KÝR, A. – TOMÁŠEK, V. 1999. *Památník Pankrác*. Vyd. Praha:Pankrác, 1999. Generální ředitelství Vězeňské služby ČR 1999,

LÁNY, J. *Kytička na hrob mého otce k 50. Výročí jeho tragické smrti*. vyd. Praha: Pankrác, 1995. České vězeňství.

KÝR, A. – KAFKOVÁ, A. – FÁBRYOVÁ, L. 2009. *Z minulosti do přítomnosti pankrácké věznice*. 1. vyd. Praha: Vazební věznice Praha-Pankrác, 2009,

TUNYS, L. 2010. *K. H. Frank – Noc před popravou*. 1. vyd. Praha: XYZ, 2010, 302 s. ISBN 978-80-7388-403-1

TINKOVÁ D., *Hřích, zločin, šílenství v čase odkouzlování světa*, vyd. Praha, 1999. nakladatelství: ARGO, ISBN: 80-7203-565-7,

VLČKOVÁ, L. *Krimi revue*, vydavatelství Praha, nakladatelství: XYO, 2011, ISBN 628-80-7169-202-3,

Internetové zdroje

Političtí vězni [online]. 2012, posl. aktualizace 15. 2. 2012 [cit. 2011-02-10].

Dostupné z www:

<http://www.politictivezni.cz/pamatnik-pankrac.html>

Pravda o popravčích [online]. 2012, posl. aktualizace 15. 2. 2012 [cit. 2010-03-22]. Dostupné z www:

<http://pravdu.cz/popravci/opratka-sibenici-aneb-smrt-obesenim-3-cast>

Moravská zemská knihovna [online]. 2012, posl. aktualizace 15. 2. 2012 [cit.195.113.155.45]. Dostupné z www:

<http://www.webstatsdomain.com/domains/vufind.mzk.cz/>

Historie trestu smrti [online]. 2012, posl. aktualizace 15. 2. 2012 [cit. 2012-06-10]. Dostupné z www:

<http://rejnock.webnode.cz/news/historie-trestu-smrti-tortury-od-nejstarsich-dob-po-dnes/>

Vývoj hrdelního soudnictví [online]. 2012, posl. aktualizace 15. 2. 2012 [cit. 2011-02-18]. Dostupné z www:

<http://antropologie.zcu.cz/vyvoj-hrdelniho-soudnictvi-v-cechach>

Vězeňská služba ČR. *Historie vězeňství*. [online], 2010. Praha. posl. aktualizace 16. 2 2012[cit. 2011-02-23]. Dostupné z www:

<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/historie-104/historie-vezenstvi>

Ústav pro studium totalitních režimů. *Dokumentace popravených z politických důvodů 1948 – 1989* [online]. 2010, posl. aktualizace 15.2.2012 [cit. 2011-02-10]. Dostupné z www:

<http://www.ustrcr.cz/cs/dokumentace-popravenych-politicke-duvody-48-89>

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Vykonané tresty smrti v Česku od roku 1945 do 1989.....	20
---	----

-

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha:

Fotografie č.1.	I.
Fotografie č.2.	II.
Fotografie č.3-4.	III.
Fotografie č.5-6.....	IV.

Foto č.1 - Původní místo kde stála šibenice, nyní pietní místo VV- Praha -
Pankrác

Foto č. 2 – Popravčí místnost s gilotinou

Foto č. 3 – Místnost, kde byli vězni odsuzováni k trestu smrti gilotinou

Foto č. 4 - místnost tzv. rakvárna

Foto č. 5 – Kniha popravčí německého kata Weisse.

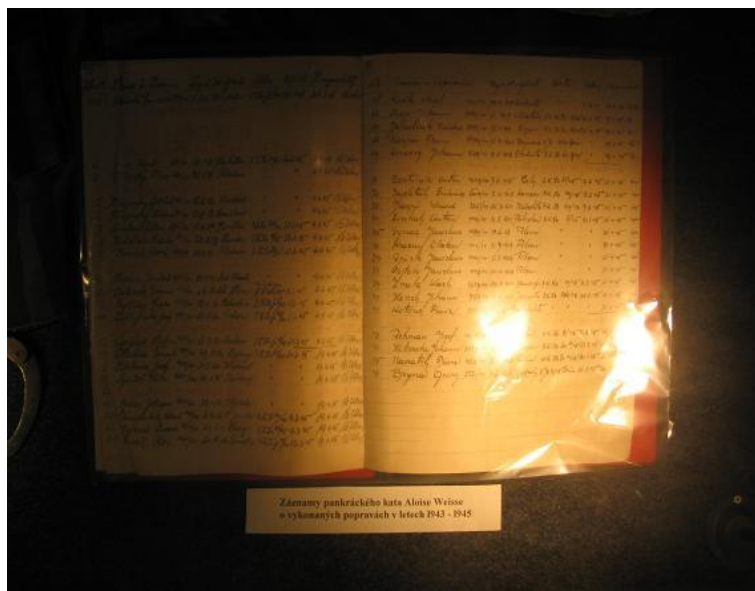

Foto č. 6 Vzkazy odsouzených před popravou

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: David Quarda DiS.

Obor: Evropská hospodářskosprávní studia

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Historie soudnictví a práva v Čechách

Rok: 2012

Počet stran bez příloh: 50

Celkový počet stran příloh: 4

Počet titulů české literatury a pramenů: 10

Počet internetových zdrojů: 7

Vedoucí práce: JUDr. ET PhDr. René Petráš Ph.D.